

Funded by
the European Union

ยุทธศาสตร์การรับมือของเมืองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเมืองปาดังเบซาร์

แผน 3 ปี (พ.ศ.2566-2569)

จัดทำโดย
คณะกรรมการเมืองปาดังเบซาร์

บทที่ 1

ความเป็นมาเบื้องต้นของโครงการประชาสังคมร่วมแรงเพื่อเปลี่ยนแปลงเมือง

Strengthening urban climate governance for inclusive, resilient and sustainable societies in Thailand (SUCCESS)

งบประมาณ European Commission ดำเนินการ 5 ปี 1 พย. 62 – 31 ตค. 67

องค์กรหลัก สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย (TEI) และมูลนิธิชุมชนสงขลาในพื้นที่ภาคใต้

พื้นที่ดำเนินการ ภาคใต้: จังหวัดสงขลา พัทลุง และสตูล และภาคอีสาน

หลักการและเหตุผล ที่ผ่านมามองเห็นได้ว่า ภาคประชาสังคมเข้าไปมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการเสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ ของเมืองน้อยมาก โดยเฉพาะการวางแผนพัฒนาและการบริหารจัดการกับความเสี่ยงจากภัยพิบัติภัย และการวางแผนปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของเมืองร่วมกับหน่วยงานภาครัฐท้องถิ่นน้อยเกินไป จากการพัฒนาเมืองที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ อาทิ การเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศวิทยา การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน เส้นทาง การไหลของน้ำ การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ชุ่มน้ำและพื้นที่เกษตรกรรมไป เป็นพื้นที่พาณิชย์อื่นๆ ประกอบกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีความไม่แน่นอนนั้น ส่งผลให้การบริหารจัดการเมืองต้องเผชิญกับปัญหาหลายด้านที่สำคัญและสลับซับซ้อน ทั้งทางด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านวิถีปฏิบัติ และด้านการปกครอง และยังเกิดผลกระทบด้านสังคมจากการพัฒนาอุตสาหกรรมและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ อาทิ ความขัดแย้งเกี่ยวกับที่ดินทำกิน ประกอบกับในการวางแผนการพัฒนาเมืองในปัจจุบัน มีการคำนึงถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติด้านน้ำน้อยเกินไป ดังนั้นควรจะดำเนินเสริมสร้างศักยภาพของภาคประชาสังคมให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น

รายละเอียดโครงการโดยย่อ เมืองในประเทศไทยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนอย่างยิ่งที่ต้องปรับบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ไม่ใช่ภาครัฐเพียงอย่างเดียว ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของเมือง ภาคประชาสังคมจึงถือว่ามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการสนับสนุนกิจกรรมของรัฐบาลท้องถิ่นในการบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติและร่วมวางแผนเกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงด้านสภาพภูมิอากาศ โดยทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมระหว่างภาครัฐสู่ชุมชนท้องถิ่นโดยการบริหารจัดการนั้นต้องเน้นความต้องการของคนในพื้นที่เป็นหลัก รวมถึงคนจน คนด้อยโอกาส คนชายขอบ คนพิการ อีกทั้งเด็ก ผู้หญิง คนพิการ และคนชรา โครงการมุ่งเน้นเสริมสร้างทักษะและองค์ความรู้ให้กับองค์กรภาคประชาสังคม (Civil Society Organizations: CSOs), องค์กรพัฒนาเอกชน (Non-Governmental Organization (NGOs), องค์กรชุมชนแกนหลัก (Community-Based Organizations: CBOs) โดยมุ่งเน้นปรับปรุงการวางแผนการตัดสินใจในระดับนโยบาย และการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับประเด็นด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับภัยพิบัติด้านน้ำ รวมถึงสิ่งแวดล้อมของเมือง การปรับปรุงธรรมาภิบาลของเมืองด้านสภาพภูมิอากาศ และการบูรณาการการรับมือด้านสภาพภูมิอากาศให้อยู่ในยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้การดำเนินการ

สามารถบรรลุวัตถุประสงค์จะต้องอาศัย ชุดแบบฝึกหัดการเรียนรู้ รวมถึงการฝึกอบรมภาคปฏิบัติ และกิจกรรมการมีส่วนร่วมในงานวิจัย รวมถึงจัดประชุมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระดับภูมิภาค

เป้าหมายของโครงการ เพิ่มขีดความสามารถด้านการปรับตัวของชุมชนเมือง โดยการเสริมสร้างการบริหารจัดการด้าน ธรรมชาติบาลสอดคล้องกับสภาพภูมิอากาศของเมืองให้ดีขึ้น และเสริมสร้างองค์ความรู้ของภาคประชาสังคมให้สามารถนำไปปรับใช้กับสถานการณ์ในปัจจุบันและอนาคต รวมถึงสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนให้มากขึ้น

วัตถุประสงค์โครงการ เสริมสร้างกลไกการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการพัฒนาเมืองอย่างทั่วถึงคนทุกระดับชั้น ด้วยการสร้างศักยภาพของภาคประชาสังคม

บทที่ 2

การเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเมืองของเมืองปาดังเบซาร์

เมืองปาดังเบซาร์ เป็นเมืองเล็ก ๆ ชายแดนใต้ที่อยู่ติดกับรัฐเปอร์ลิส ประเทศมาเลเซีย ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของอำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา มีพื้นที่ 11.22 ตารางกิโลเมตร อดีตเป็นสุขาภิบาลปาดังเบซาร์ได้แบ่งแยกพื้นที่เป็นตำบลปาดังเบซาร์ ในปี 2542 ได้มีพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาลตำบลปาดังเบซาร์ ในวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 พร้อมกับสุขาภิบาลอื่นๆ ทั่วประเทศ และเทศบาลตำบลปาดังเบซาร์ได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2547 เมืองปาดังเบซาร์ประกอบด้วย 2 อปท.ได้แก่ เทศบาลตำบลปาดังเบซาร์และเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์

ปัจจุบันเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ จัดแบ่งชุมชนเป็น 10 ชุมชน แยกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเมืองหน้าด่าน ประกอบด้วยชุมชน ดันพะยอม 1 และ ชุมชนตันพะยอม 2 กลุ่มเมืองที่อยู่อาศัยประกอบด้วย ชุมชนร้อยไร่ ชุมชนหลังมัสยิดเขตรักษาพันธุ์ ชุมชนหลังมัสยิดเขตสยาม ชุมชนหลังมัสยิดเขตฟูกอน และ ชุมชนหมู่บ้านสาธิต และกลุ่มเมืองเศรษฐกิจ ประกอบด้วยชุมชน ในตลาดปาดังเบซาร์ ชุมชนเขตเศรษฐกิจ และ ชุมชนหลังสระน้ำ ซึ่งต่างก็มีลักษณะพิเศษของเมืองที่ต่างกันออกไป พื้นที่กลุ่มเมืองหน้าด่าน เป็นกลุ่มที่ประกอบไปด้วยชุมชนตันพะยอม 1 และ ชุมชนตันพะยอม 2 เป็นพื้นที่ที่มีการเจริญเติบโตขึ้นทุกด้านไม่ว่าจะด้านการท่องเที่ยว อุตสาหกรรม และการขนส่ง ทำให้เมืองเกิดผลกระทบจากการพัฒนาตามมาหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาขยะ หมอกควัน และมลพิษจากพาหนะในการขนส่ง ที่ส่งผลกระทบต่อกลุ่มเปราะบางในปัจจุบันประสบปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโดยเฉพาะอุณหภูมิที่เพิ่มสูงขึ้นในทุกๆวัน พร้อมทั้งมีหมอกควันไฟป่าจากประเทศต่างแดนที่อยู่ใกล้กัน เมื่อประสบปัญหามรสุมพัดผ่านเข้ามา ผนวกกับปัญหามลพิษจากท่อไอเสียของรถบรรทุกจำนวนมาก และมีสถานประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ การขนส่งสินค้าข้ามพรมแดน และการเผาขยะจากครัวเรือน อีกทั้ง มีสถานศึกษาที่สำคัญหลายแห่ง ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนชุมชนบ้านปาดัง โรงเรียนปาดังติณสุสานน์ และโรงเรียนแก้วบุตรคูสกุล

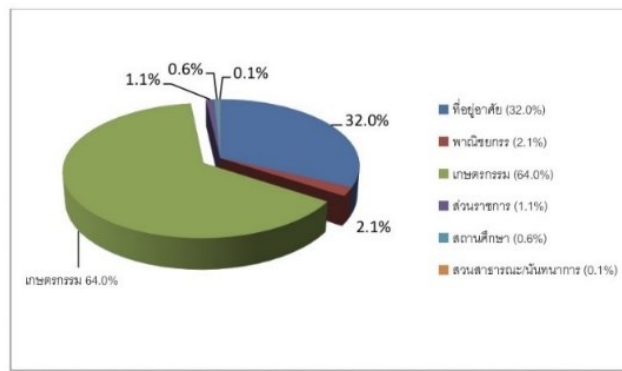
การใช้ประโยชน์ที่ดิน มีการแบ่งพื้นที่ใช้ประโยชน์อย่างชัดเจน 1 ใน 3 ของพื้นที่กลางเมืองปาดังเบซาร์ จัดสรรเป็นพื้นที่อยู่อาศัยและพาณิชยกรรม ส่วนที่เหลือ 2 ใน 3 รอบนอกเมือง ยังเป็นพื้นที่ในการทำเกษตรกรรม โดยมีการจัดสรรที่ดินเพื่อทำสวนสาธารณะ เพียงร้อยละ 0.1 ทำให้สภาพอากาศระหว่างพื้นที่แตกต่างกัน โดยสภาพในอากาศในพื้นที่เมืองจะมีอุณหภูมิสูงกว่า การใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ แบ่งออกเป็นดังนี้ ที่อยู่อาศัย 1,500 ไร่ พื้นที่พาณิชยกรรม 100 ไร่ เกษตรกรรม 3,000 ไร่ ส่วนราชการ 50 ไร่ สถานศึกษา 30 ไร่ และสวนสาธารณะ/แหล่งนันทนาการ 5 ไร่

การใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตเทศบาล ประกอบด้วย เกษตรกรรม ที่อยู่อาศัย พาณิชยกรรม ที่ตั้งส่วนราชการและสถานศึกษา และสวนสาธารณะและแหล่งนันทนาการ ดังตาราง ตาราง ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์

ประเภทการใช้ที่ดิน	พื้นที่ประมาณ (ไร่)	ร้อยละ (%)
1 ที่อยู่อาศัย	1,500	32.0
2 พาณิชยกรรม	100	2.1
3 เกษตรกรรม	3,000	64.0
4 ส่วนราชการ	50	1.1
5 สถานศึกษา	30	0.6
6 สวนสาธารณะและแหล่งนันทนาการ	5	0.1

ที่มา : กองคลัง เทศบาลเมืองปาดังเบซาร์

กราฟ เปรียบเทียบลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์

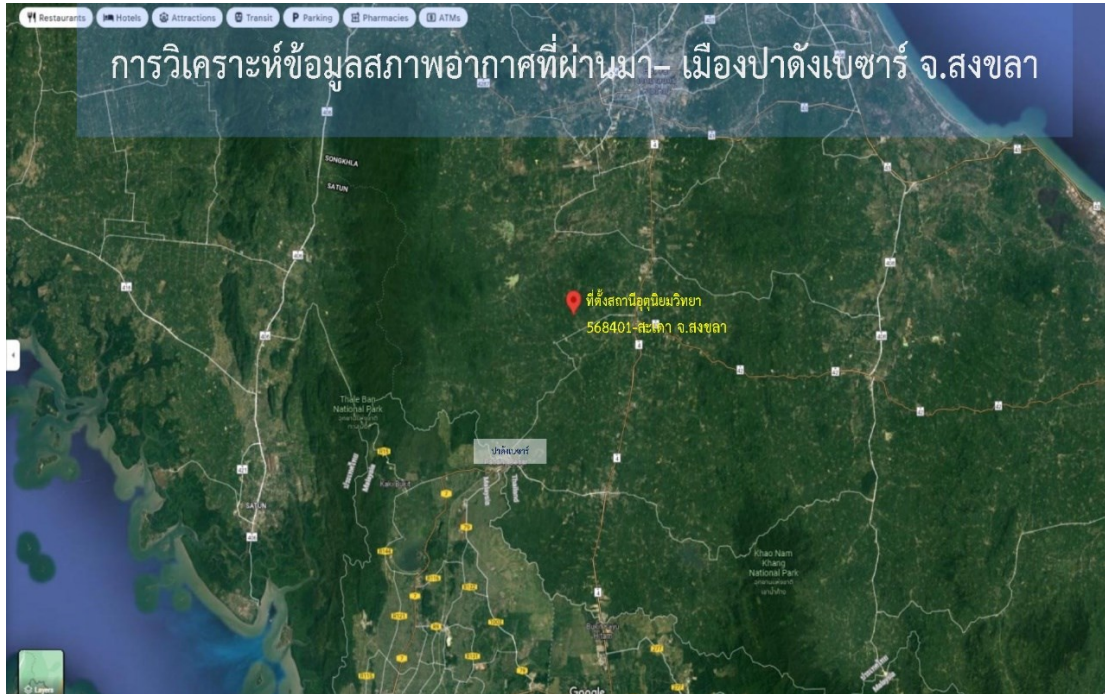
การกลายเป็นเมืองเชื่อมโยงกับประเด็นการพัฒนาที่ 1 ของแผนพัฒนาจังหวัดสงขลาในปัจจุบัน กล่าวคือ การพัฒนาและยกระดับภาคการเกษตร อุตสาหกรรม การค้า การลงทุน การท่องเที่ยวและบริการที่มีคุณภาพและมูลค่าสูง พร้อมพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ เพื่อสร้างและพัฒนาศภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำการค้า การลงทุน ผู้ประกอบการค้ามีความเข้มแข็ง มีศักยภาพระดับประเทศและนานาชาติ จังหวัดสงขลาเป็นศูนย์กลางการค้า การลงทุนที่สำคัญของประเทศและการค้าชายแดนเติบโตอย่างต่อเนื่อง

โดยสรุปการกลายเป็นเมืองของเมืองปาดังเบซาร์เกิดจากเหตุปัจจัยสำคัญ ได้แก่ การเป็นเมืองชายแดน มีการค้าชาย มาจากหลายพื้นที่ เพื่อประกอบอาชีพ ส่วนใหญ่เป็นวัยทำงาน ในช่วง 30 ปีที่ผ่านมาเมืองปาดังเบซาร์มีการพัฒนาและขยายตัวอย่างรวดเร็ว ส่งผลทำให้เกิดปัญหา และผลกระทบต่างๆ ตามมา เช่น ปัญหาการวางแผนการใช้ประโยชน์ ที่ดิน ภัยพิบัติทางธรรมชาติปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น และปัญหาบ้านเรือนตั้งอยู่เป็นกลุ่มๆของเชื้อชาติ ศาสนา มีความหนาแน่น ตามการกระจายอำนาจ

บทที่ 3

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของเมืองปาดังเบซาร์

สภาพภูมิอากาศ จากการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพอากาศของ สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย TEI ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพอากาศที่ผ่านมา- เมืองปาดังเบซาร์ จ.สงขลา
ปริมาณน้ำฝน

- 01 ปริมาณฝนในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา มีแนวโน้มลดลง ↓
- 02 ปริมาณฝนรวมรายปี มีแนวโน้มลดลง ↓
- 03 ปริมาณฝนในช่วงฤดูฝน มีแนวโน้มลดลง ↓
- 04 จำนวนวันที่มีฝนตก > 50 มม. มีแนวโน้มลดลง ↓
- 05 ในช่วงที่เกิดอุทกภัย ปริมาณฝนตกใน 1 วัน มีแนวโน้มลดลง ↓

บทที่ 4

ความเปราะบาง/ความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของเมืองปาดังเบซาร์

ความเปราะบางของเมือง

ผลการศึกษาพบว่าเมืองปาดังเบซาร์ มีไฟฟ้าใช้ทุกครัวเรือน มีเครื่องใช้ไฟฟ้าอำนวยความสะดวกเพิ่มขึ้นอย่างหลากหลาย เช่น เครื่องซักผ้า ตู้เย็น หม้อหุงข้าว ไมโครเวฟ เครื่องปรับอากาศ ฯลฯ ด้วยสภาพความเป็นเมืองเพิ่มขึ้น มีสิ่งก่อสร้างเพิ่มขึ้น ที่มีลักษณะสิ่งปลูกสร้างแบบคงทนถาวรเพิ่มขึ้น เพิ่มความสูงในการก่อสร้าง หันมาใช้วัสดุสังเคราะห์มากขึ้น เช่น ปูนซีเมนต์ กระเบื้อง เมทัลชีท ทำให้การระบายอากาศในบ้าน ในชุมชนทำได้ยากขึ้น ส่งผลให้สภาพอากาศในบ้าน ในเมืองปาดังเบซาร์สูงขึ้น

ลักษณะการขยายตัวของเมือง ส่งผลให้มีการใช้น้ำประปาเพิ่มขึ้น ไม่มีแหล่งน้ำธรรมชาติในการผลิตน้ำประปาเป็นของตัวเอง ใช้ระบบส่งน้ำจากการประปาภูมิภาคอำเภอสะเตาะ ซึ่งมีระบบสายส่งน้ำเป็น

ระยะทางไกล มีปัญหาเรื่อง สายประปาแตก รั่ว น้ำไม่ไหลบ่อย และมีประมาณ 10 ครัวเรือนที่ไม่มีน้ำประปาใช้ ต้องอาศัยบริการการจัดส่งน้ำใช้จากเทศบาล

เมืองปาดังเบซาร์ เป็นเมืองเศรษฐกิจชายแดนไทย-มาเลเซีย มีถนนเชื่อมต่อกับเมืองต่างๆ ในจังหวัดสงขลา ในแต่ละวันจะมีรถยนต์ รถบรรทุก รถตู้คอนเทนเนอร์ ใช้เส้นทางเข้าสู่เมืองปาดังเบซาร์เพื่อการขนส่งสินค้าบริเวณชายแดน ทำให้เกิดสภาพการจราจรติดขัด และการใช้พลังงานน้ำมันที่เพิ่มขึ้น ส่งผลกระทบให้เกิดสารคาร์บอนมอนอกไซด์ที่ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ

โครงสร้างของถนนที่ยังคงเดิม แต่ระบบขนส่งขยายและโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการแออัดของจำนวนรถบรรทุก ส่งผลให้เกิดมลพิษสะสมในพื้นที่นั้นหนาแน่น จึงทำให้เด็กและกลุ่มเปราะบางในพื้นที่ได้รับผลกระทบในด้านสุขภาพในระยะยาว

ผลจากการเปลี่ยนแปลงของเมือง การขยายตัวของเมือง มีการสร้างมลพิษจากการขนส่ง มลพิษจากการเผาไหม้ควันไฟข้ามแดน มลพิษจากการเผาไหม้ควันไฟในพื้นที่ มลพิษจากอุตสาหกรรม มลพิษจากฝุ่นละออง และมลพิษจากการเกษตร ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของกลุ่มเปราะบางจากข้อมูลกองสาธารณสุขเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ พบว่ามีสถิติโรคที่เข้ารับการรักษาสูงสุด ได้แก่ โรคระบบหายใจ ที่มีอัตราเพิ่มทุกปี แต่ประชากรในพื้นที่การเข้าถึงสิทธิสวัสดิการ รักษาพยาบาล การศึกษาเข้าถึงสิทธิการรักษาเกือบทั้งหมด

การมีส่วนร่วมในการวางแผนและการเข้าถึงข้อมูลของประชาชน ประชาชนในพื้นที่ไม่มีการมีส่วนร่วมเท่าที่ควร และมีส่วนร่วมบ้าง เช่น กระบวนการจัดทำแผนชุมชน มีการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยการจัดเวทีประชาคมในพื้นที่ แต่มีคนเข้าร่วมการจัดเวทีในระดับที่น้อย

แผน นโยบาย การพัฒนา เมือง เศรษฐกิจ โครงสร้างพื้นฐาน ระบบต่างๆ โดยส่วนมาก เป็นการพัฒนาเรื่องทั่วไป ไม่ได้มองเห็นปัญหาที่ควรแก้ไขเร่งด่วนเฉพาะเจาะจงในเรื่องของมลพิษ

การเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐาน น้ำ ไฟฟ้า ที่อยู่อาศัย มีบางครัวเรือนที่เข้าไม่ถึงระบบน้ำประปา แต่มีไฟฟ้าใช้ทุกครัวเรือน

การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ส่งผลกระทบต่อชุมชน เนื่องจากที่ดินว่าง ซึ่งเป็นของเอกชน มีการใช้ในการจอดรถบรรทุกมากขึ้น แทนที่จะเป็นพื้นที่สีเขียวหรือทำการเกษตร หรือปลูกสร้างที่อยู่อาศัย และการเข้าถึงข้อมูลจึงทำได้ยาก เพราะไม่ได้รับความร่วมมือจากกลุ่มบริษัทเอกชนส่งเอกชน

แผนนโยบายต่างๆ การปฏิบัติการของหน่วยงาน แผนการบริหารและเตรียมความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศยังมีน้อย และส่วนใหญ่หน่วยงานไม่ค่อยได้ปฏิบัติตามแผนที่เขียนไว้

สรุประบบเมืองและโครงสร้างพื้นฐาน

- ❖ **การใช้ประโยชน์ที่ดิน** มีการแบ่งพื้นที่ใช้ประโยชน์ชัดเจน โดยพื้นที่กลางเมืองเป็นพื้นที่อยู่อาศัยและพาณิชยกรรม รอบนอกเมือง ยังเป็นพื้นที่ทำการเกษตรกรรม และส่วนน้อยจัดสรรที่ดินเพื่อทำสวนสาธารณะ ทำให้สภาพอากาศระหว่างพื้นที่แตกต่างกัน โดยในเมืองจะมีอุณหภูมิสูงกว่า
- ❖ **โครงสร้างพื้นฐาน** มีไฟฟ้าใช้ทุกครัวเรือนและมีเครื่องใช้ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นอย่างมาก วัสดุก่อสร้างบ้านเรือนหันมาใช้วัสดุสังเคราะห์มากขึ้น ทำให้การระบายอากาศในบ้าน ในชุมชนทำได้ยากขึ้น
- ❖ **ไม่มีแหล่งน้ำธรรมชาติในการผลิตประปาเป็นของตนเอง** ใช้ระบบส่งน้ำจากประปาภูมิภาคอำเภอสะเตา ซึ่งมีระบบสายส่งน้ำ และลักษณะการขยายตัวยังทำให้มีการใช้น้ำประปาเพิ่มขึ้น
- ❖ **การคมนาคม** เนื่องจากเป็นเมืองเศรษฐกิจชายแดนไทย-มาเลเซีย มีการใช้รถทั้ง รถยนต์ รถบรรทุก รถคอนเทนเนอร์เข้าสู่เมืองปาดังเบซาร์เพื่อการขนส่งสินค้าบริเวณชายแดน ทำให้การจราจรติดขัด และใช้พลังงานน้ำมันเพิ่มขึ้น

- ❖ **การพัฒนาทางเศรษฐกิจขาดการวางแผนที่เหมาะสม** เช่น การขยายตัวของเมือง มีการขยายพื้นที่หมู่บ้านจัดสรร เกิดความเหลื่อมล้ำของรายได้ระหว่างนายทุนที่ย้ายเข้ามาอยู่ใหม่ คนดั้งเดิมที่ยากจนลงเพราะขายที่ดินและขาดอาชีพเดิม และในการบริการจัดการขยะไม่มีรูปแบบที่เป็นมาตรฐานจึงเกิดมลพิษทางอากาศ

ความเปราะบางของชุมชน/สังคม/กลุ่มศึกษา

กลุ่มเปราะบางที่ทำการศึกษ แบ่งออกเป็น 2 ชุมชนคือชุมชนต้นพะยอม 1 และชุมชนต้นพะยอม 2 โดยทำการศึกษาในกลุ่มดังนี้คือ

1. ผู้สูงอายุ จำนวน 95 คน ผู้สูงอายุชาย 42 คน และ ผู้สูงอายุหญิง 47 คน
2. กลุ่มผู้พิการ จำนวน 10 คน ผู้พิการชาย 4 คน และ ผู้พิการหญิง 6 คน
3. กลุ่มผู้ป่วยติดเตียงในพื้นที่ จำนวน 4 คน ผู้ป่วยติดเตียงหญิง 4 คน
4. กลุ่มเด็กนักเรียนหรือผู้ปกครอง จำนวน 100 เด็กและผู้ปกครองชาย 47 คน และ เด็กและผู้ปกครองหญิง 53 คน

ผลจากการศึกษา มีดังนี้

1.ชุมชนต้นพะยอม 1

1) ผู้ป่วยติดเตียง

การเปลี่ยนแปลงทางคุณภาพอากาศที่ส่งผลกระทบต่ออาการเกิดมลพิษในรอบ 30 ปีที่ผ่านมา

- มลพิษที่เกิดในพื้นที่มีสาเหตุมาจากการเผาไหม้/คว้นไฟ เป็นหลัก ความถี่ที่พบในรอบเดือน อาทิตย์ละ 1 ครั้ง พบมากในเวลาช่วงเย็นซึ่งเป็นช่วงที่เลิกงาน เด็กนักเรียนกลับบ้าน ช่วงนี้รถเทเลนเลอร์จะแออัดอย่างมาก อีกทั้งชาวบ้านจะมีพฤติกรรมเผาขยะในครัวเรือนในช่วงเย็น แหล่งกำเนิดมลพิษส่วนใหญ่เกิดจากกิจกรรมในครอบครัว ส่งผลกระทบต่อด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ

การรับมือและปรับตัวในการเกิดมลพิษในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา

- ในการรับมือและป้องกันผลกระทบจากมลพิษในช่วงที่ผ่านมา กลุ่มผู้ป่วยติดเตียงมีวิธีการป้องกันและปรับตัว โดยเรียงลำดับวิธีการที่ปฏิบัติกันมากที่สุดไปย้งน้อยที่สุด คือ สวมหน้ากากอนามัยป้องกันมลพิษทุกครั้งเมื่ออยู่ภายนอกบ้านเรือน ในช่วงที่มีมลพิษทางอากาศสูง โดยปฏิบัติกันเป็นจำนวน 100 % การติดตามข้อมูลข่าวสาร คำแนะนำหรือคำเตือนต่างๆ เกี่ยวกับมลพิษทางอากาศอยู่เสมอ แนวทางที่ปฏิบัติกันค่อนข้างมากคือ การขอความช่วยเหลือจากเครือข่ายเมื่อประสบสาเหตุที่ช่วยตัวเองไม่ได้ แนวทางระดับปานกลางที่ปฏิบัติกันคือ การรับฟังข้อมูลจากท้องถิ่น ชุมชน ผ่านเสียงตามสายในการสื่อสารแจ้งเตือนภัย การเข้าร่วมกิจกรรมปลูกผักไร้ดินโดยกลุ่มปลูกผักไร้ดิน เชิญชวนผู้สูงอายุ และผู้ป่วยติดเตียงในการเข้าร่วมกิจกรรมโดยสมาชิกกลุ่มเป็นผู้ปลูกให้ผู้สูงอายุและผู้ป่วยได้มีผักไว้บริโภคในครัวเรือน และแนวทางปฏิบัติกันน้อยที่สุดคือ ขอความช่วยเหลือจากชมรม กลุ่ม เครือข่าย หรือกลุ่มออมทรัพย์ เมื่อประสบเหตุช่วยตนเองไม่ได้ ชุมชน

ยังไม่มีพื้นที่สาธารณะสำหรับเป็นสถานที่พักผ่อน ออกกำลังกาย การเดินทางระยะสั้นมีการใช้รถจักรยานแทนมอเตอร์ไซด์

2) ผู้พิการ

การเปลี่ยนแปลงทางคุณภาพอากาศที่ส่งผลกระทบต่ออาการเกิดมลพิษในรอบ 30 ปีที่ผ่านมา

- มลพิษที่เกิดในพื้นที่มีสาเหตุมาจากการเผาไหม้/ควันไฟ เป็นหลัก ความถี่ที่พบในรอบเดือน 4-5 วัน อาทิตย์ละ 1 ครั้ง พบมากในเวลาช่วงเย็นซึ่งเป็นช่วงที่เลิกงาน เด็กนักเรียนกลับบ้าน ช่วงนี้รถเทเลนเลอร์จะแออัดอย่างมาก อีกทั้งชาวบ้านจะมีพฤติกรรมเผาขยะในครัวเรือนในช่วงเย็น แหล่งกำเนิดมลพิษส่วนใหญ่เกิดจากกิจกรรมในครอบครัว ส่งผลกระทบต่อด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ

การรับมือและปรับตัวในการเกิดมลพิษในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา

- ในการรับมือต่อมลพิษที่ผ่านมา วิธีการที่ปฏิบัติกันมากที่สุดคือ หลีกเลี่ยงการพบเจอฝุ่นละออง การเผาไหม้เชื้อเพลิง รองลงมาคือ หลีกเลี่ยงการอยู่ในบริเวณที่มีการจราจรหนาแน่นติดขัด หลีกเลี่ยงพื้นที่ที่อยู่ใกล้โรงงานอุตสาหกรรม แหล่งกำเนิดกองขยะ และการขอความช่วยเหลือจากเครือข่ายเมื่อไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ระดับปานกลางที่ปฏิบัติกัน คือ การทำความสะอาดที่อยู่อาศัย เครื่องปรับอากาศ เพื่อเป็นการกำจัดฝุ่นละออง PM 2.5 การตรวจสอบสุขภาพเป็นประจำ เลือกรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ ลดการใช้ถุงพลาสติกหรือกล่องโฟม วิธีที่ปฏิบัติกันน้อยและน้อยที่สุดคือ การจัดการขยะอินทรีย์ การจัดการเศษอาหาร เศษผักผลไม้ซากพืชซากสัตว์

3) ผู้สูงอายุ

การเปลี่ยนแปลงทางคุณภาพอากาศที่ส่งผลกระทบต่ออาการเกิดมลพิษในรอบ 30 ปีที่ผ่านมา

- มลพิษที่เกิดในพื้นที่มีสาเหตุมาจากการเผาไหม้/ควันไฟข้ามแดน ซึ่งมีมากเป็นอันดับ 1 มลพิษจากการขนส่ง/การจราจร มีมากเป็นอันดับ 2 ความถี่ที่พบในรอบเดือน 4-5 วัน แต่ไม่เกิน 7 วันในรอบปี 1 ครั้ง พบมลพิษทั้งวัน ต่อเนื่องมากกว่า 10 ปี ส่วนใหญ่เกิดจากไฟไหม้ในประเทศเพื่อนบ้าน และจากการเผาไหม้ต้นไม้ริมชายแดนประเทศเพื่อน ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อครอบครัวในด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ มลพิษที่เกิดจากการขนส่งได้รับผลกระทบถี่ทุกวันในช่วงการจราจรหนาแน่น ความรุนแรงระดับปานกลางส่วนใหญ่เกิดจากรถบรรทุกขนาดใหญ่ ผลกระทบกับครอบครัว คือในเรื่องของการเดินทาง สุขภาพร่างกายและจิตใจ

การรับมือและปรับตัวในการเกิดมลพิษในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา

- การรับมือต่อการเกิดมลพิษที่ปฏิบัติกันมากเป็นอันดับ 1 คือ หลีกเลี่ยงการพบเจอฝุ่นควัน การเผาไหม้ หลีกเลี่ยงการอยู่ใกล้โรงงาน แหล่งกำเนิดขยะ และบริเวณการจราจรหนาแน่น การปฏิบัติที่ทำกันปานกลาง คือ การทำความสะอาดที่อยู่อาศัย เครื่องปรับอากาศเพื่อกำจัดฝุ่น PM 2.5 และทำลายเชื้อโรค การปลูกต้นไม้ ลดการใช้ถุงพลาสติก และวิธีการน้อยที่สุด คือ การจัดการขยะอินทรีย์

4) กลุ่มเด็ก

การเปลี่ยนแปลงทางคุณภาพอากาศที่ส่งผลกระทบต่ออาการเกิดมลพิษในรอบ 30 ปีที่ผ่านมา

- ปัญหามลพิษทางอากาศ เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้
 - 1) มลพิษจากการขนส่ง พบทุกวัน ระดับความรุนแรงปานกลาง เกิดจากรถบรรทุกขนาดใหญ่ ผลกระทบที่เกิดขึ้นในเรื่องของการเดินทาง ด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ
 - 2) มลพิษจากการเผาไหม้/ควันไฟข้ามแดน ความถี่ของการเกิดรอบเดือน 4-5 วัน ไม่เกิน 7 วันในรอบ 1 ปี ระดับของความรุนแรงของปัญหาคือ พบทั้งวัน ซึ่งเกิดอย่างต่อเนื่องมากกว่า 10 ปี สาเหตุหลักเกิดจากไฟไหม้ป่าในประเทศเพื่อนบ้านและจากการเผาต้นไม้ริมรั้วจากประเทศเพื่อนบ้าน ผลกระทบที่เกิดขึ้นทางด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ
 - 3) มลพิษจากฝุ่นละออง จากการจราจร การก่อสร้าง ฝุ่นละอองจากดิน ทรายน
 - 4) มลพิษจากการเผาไหม้ ควันไฟในพื้นที่ พบมากในช่วงเย็น

การรับมือและปรับตัวในการเกิดมลพิษในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา
- แนวทางในการป้องกัน คือ สวมหน้ากาก ติดตามข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และหลีกเลี่ยงพื้นที่บริเวณที่เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษ

2.ชุมชนต้นพะยอม 2

1) ผู้ป่วยติดเตียง

การเปลี่ยนแปลงทางคุณภาพอากาศที่ส่งผลกระทบต่อ การเกิดมลพิษในรอบ 30 ปีที่ผ่านมา

- มลพิษที่เกิดในพื้นที่มีสาเหตุมาจากการเผาไหม้/ควันไฟ เป็นหลัก ความถี่ที่พบในรอบเดือน อาทิตย์ละ 1 ครั้ง พบมากในเวลาช่วงเย็นซึ่งเป็นช่วงที่เลิกงาน เด็กนักเรียนกลับบ้าน ช่วงนี้รถเลนเลอร์จะแออัดอย่างมาก อีกทั้งชาวบ้านจะมีพฤติกรรมเผาขยะในครัวเรือนในช่วงเย็น แหล่งกำเนิดมลพิษส่วนใหญ่เกิดจากกิจกรรมในครอบครัว ส่งผลกระทบต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจ

การรับมือและปรับตัวในการเกิดมลพิษในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา

- ในการรับมือและป้องกันผลกระทบจากมลพิษในช่วงที่ผ่านมา กลุ่มผู้ป่วยติดเตียงมีวิธีการป้องกันและปรับตัว โดยเรียงลำดับวิธีการที่ปฏิบัติกันมากที่สุดไปย้งน้อยที่สุด คือ สวมหน้ากากอนามัยป้องกันมลพิษทุกครั้งเมื่ออยู่ภายนอกบ้านเรือน ในช่วงที่มีมลพิษทางอากาศสูง โดยปฏิบัติกันเป็นจำนวน 100 % การติดตามข้อมูลข่าวสาร คำแนะนำหรือคำเตือนต่างๆ เกี่ยวกับมลพิษทางอากาศอยู่เสมอ แนวทางที่ปฏิบัติกันค่อนข้างมากคือ การขอความช่วยเหลือจากเครือข่ายเมื่อประสบสาเหตุที่ช่วยตัวเองไม่ได้ แนวทางระดับปานกลางที่ปฏิบัติกันคือ การรับฟังข้อมูลจากท้องถิ่น ชุมชน ผ่านเสียงตามสายในการสื่อสารแจ้งเตือนภัย การเข้าร่วมกิจกรรมปลูกผักไร้ดินโดยกลุ่มปลูกผักไร้ดิน เชิญชวนผู้สูงอายุ และผู้ป่วยติดเตียงในการเข้าร่วมกิจกรรม โดยสมาชิกกลุ่มเป็นผู้ปลูกให้ผู้สูงอายุและผู้ป่วยได้มีผักไว้บริโภคในครัวเรือน และแนวทางปฏิบัติกันน้อยที่สุดคือ ขอความช่วยเหลือจากชมรม กลุ่ม เครือข่าย หรือกลุ่มออมทรัพย์ เมื่อประสบเหตุช่วยตนเองไม่ได้ ชุมชน

ยังไม่มีพื้นที่สาธารณะสำหรับเป็นสถานที่พักผ่อน ออกกำลังกาย การเดินทางระยะสั้นมีการใช้รถจักรยานแทนมอเตอร์ไซค์

2) ผู้พิการ

การเปลี่ยนแปลงทางคุณภาพอากาศที่ส่งผลกระทบต่อ การเกิดมลพิษในรอบ 30 ปีที่ผ่านมา

- มลพิษที่เกิดในพื้นที่มีสาเหตุมาจากการเผาไหม้/ควันไฟ เป็นหลัก ความถี่ที่พบในรอบเดือน 4-5 วัน อาทิตย์ละ 1 ครั้ง พบมากในเวลาช่วงเย็นซึ่งเป็นช่วงที่เลิกงาน เด็กนักเรียนกลับบ้าน ช่วงนี้รถเทเลนเลอร์จะแออัดอย่างมาก อีกทั้งชาวบ้านจะมีพฤติกรรมเผาขยะในครัวเรือนในช่วงเย็น แหล่งกำเนิดมลพิษส่วนใหญ่เกิดจากกิจกรรมในครอบครัว ส่งผลกระทบต่อด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ

การรับมือและปรับตัวในการเกิดมลพิษในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา

- ในการรับมือต่อมลพิษที่ผ่านมา วิธีการที่ปฏิบัติกันมากที่สุดคือ หลีกเลี่ยงการพบเจอฝุ่นละออง การเผาไหม้เชื้อเพลิง รองลงมาคือ หลีกเลี่ยงการอยู่ในบริเวณที่มีการจราจรหนาแน่นติดขัด หลีกเลี่ยงพื้นที่ที่อยู่ใกล้โรงงานอุตสาหกรรม แหล่งกำเนิดกองขยะ และการขอความช่วยเหลือจากเครือข่ายเมื่อไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ระดับปานกลางที่ปฏิบัติกัน คือ การทำความสะอาดที่อยู่อาศัย เครื่องปรับอากาศ เพื่อเป็นการกำจัดฝุ่นละออง PM 2.5 การตรวจสุขภาพเป็นประจำ เลือกรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ ลดการใช้ถุงพลาสติกหรือกล่องโฟม วิธีที่ปฏิบัติกันน้อยและน้อยที่สุดคือ การจัดการขยะอินทรีย์ การจัดการเศษอาหาร เศษผักผลไม้ซากพืชซากสัตว์

3) ผู้สูงอายุ

การเปลี่ยนแปลงทางคุณภาพอากาศที่ส่งผลกระทบต่อ การเกิดมลพิษในรอบ 30 ปีที่ผ่านมา

- มลพิษที่เกิดในพื้นที่มีสาเหตุมาจากการเผาไหม้/ควันไฟข้ามแดน ซึ่งมีมากเป็นอันดับ 1 มลพิษจากการขนส่ง/การจราจร มีมากเป็นอันดับ 2 ความถี่ที่พบในรอบเดือน 4-5 วัน แต่ไม่เกิน 7 วันในรอบปี 1 ครั้ง พบมลพิษทั้งวัน ต่อเนื่องมากกว่า 10 ปี ส่วนใหญ่เกิดจากไฟไหม้ในประเทศเพื่อนบ้าน และจากการเผาไหม้ต้นไม้ริมชายแดนประเทศเพื่อน ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อครอบครัวในด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ มลพิษที่เกิดจากการขนส่งได้รับผลกระทบต่อทุกวันในช่วงการจราจรหนาแน่น ความรุนแรงระดับปานกลาง ส่วนใหญ่เกิดจากรถบรรทุกขนาดใหญ่ ผลกระทบกับครอบครัว คือในเรื่องของการเดินทาง สุขภาพร่างกาย และจิตใจ

การรับมือและปรับตัวในการเกิดมลพิษในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา

- การรับมือต่อการเกิดมลพิษที่ปฏิบัติกันมากเป็นอันดับ 1 คือ การสวมหน้ากาก หลีกเลี่ยงบริเวณที่มีการจราจรหนาแน่นหรือมีแหล่งกำเนิดมลพิษ ทำความสะอาดบ้านเรือนและอุปกรณ์เครื่องทำความเย็น แนวทางปฏิบัติการปานกลาง คือ ติดตามข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การขอความช่วยเหลือจากเครือข่าย และการลดการใช้พลาสติก และแนวทางปฏิบัติที่น้อยที่สุดคือ ขอความช่วยเหลือจากกลุ่ม-เครือข่าย การจัดทำฝายหรือสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ/สถานที่ออกกำลังกาย

4) กลุ่มเด็ก

การเปลี่ยนแปลงทางคุณภาพอากาศที่ส่งผลกระทบต่ออาการเกิดมลพิษในรอบ 30 ปีที่ผ่านมา

- ปัญหามลพิษทางอากาศ เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้

1.มลพิษจากการขนส่ง พบทุกวัน ระดับความรุนแรงปานกลาง เกิดจากรถบรรทุกขนาดใหญ่ ผลกระทบที่เกิดขึ้นในเรื่องของการเดินทาง ด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ

2.มลพิษจากการเผาไหม้/ควันไฟข้ามแดน ความถี่ของการเกิดรอบเดือน 4-5 วัน ไม่เกิน 7 วันในรอบ 1 ปี ระดับของความรุนแรงของปัญหาคือ พบทั้งวัน ซึ่งเกิดอย่างต่อเนื่องมากกว่า 10 ปี สาเหตุหลักเกิดจากไฟไหม้ป่าในประเทศเพื่อนบ้านและการเผาต้นไม้ริมรั้วจากประเทศเพื่อนบ้าน ผลกระทบที่เกิดขึ้นทางด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ

3.มลพิษจากฝุ่นละออง จากการจราจร การก่อสร้าง ฝุ่นละอองจากดิน ทราย

4.มลพิษจากการเผาไหม้ ควันไฟในพื้นที่ พบมากในช่วงเย็น

การรับมือและปรับตัวในการเกิดมลพิษในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา

- แนวทางในการป้องกัน คือ สวมหน้ากาก ติดตามข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และหลีกเลี่ยงพื้นที่บริเวณที่เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษ

จากการศึกษาประเมินความเปราะบางของชุมชนต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในกลุ่มเปราะบางคือ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มผู้พิการ กลุ่มผู้ป่วยติดเตียง กลุ่มนักเรียน/ผู้ปกครอง กลุ่มเปราะบางดังกล่าวได้รับผลกระทบจากมลพิษทางอากาศต่อด้านสุขภาพ ข้อมูลผลกระทบจากหมอกควันในกลุ่มอาชีพต่าง ๆ และโรคที่เกิดขึ้นในกลุ่มต่างๆ มีดังนี้ (ข้อมูลจากโรงพยาบาลป่าตองเบซาร์ 25 กค.65)

ช่วงอายุ	2564		2565	
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
0-5 ปี	223	199	162	120
15 - 44 ปี	189	323	225	284
มากกว่า 60 ปี	201	197	196	199
กลุ่มผู้พิการ	N/A	N/A	N/A	N/A

อันดับ 5 โรค ปิงปประมาณ 2564					
ลำดับ	ICD10	โรค	หมู่ 2	หมู่ 9	หมู่ 2
1	J00	Acute nasopharyngitis [common cold]	117	67	147
2	J459	Asthma, unspecified	54	41	87

อันดับ 5 โรค ปังบประมาณ 2564					
3	J449	Chronic obstructive pulmonary disease, unspecified	42	5	19
4	J441	Chronic obstructive pulmonary disease with acute exacerbation, unspecified	29	7	33
5	R05	Cough	11	7	41

อันดับ 5 โรค ปังบประมาณ 2565 (ถึง 25 กรกฎาคม 2565)					
ลำดับ	ICD10	โรค	หมู่ 2	หมู่ 9	หมู่ 2
1	J00	Acute nasopharyngitis [common cold]	85	63	148
2	J459	Asthma, unspecified	54	38	84
3	J449	Chronic obstructive pulmonary disease, unspecified	47	4	27
4	J441	Chronic obstructive pulmonary disease with acute exacerbation, unspecified	19	3	19
5	R05	Cough	17	5	21

โดยแผนการพัฒนาจังหวัดสงขลาเน้นแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนให้จังหวัดสงขลาเป็นพื้นที่อุตสาหกรรม/เมืองต้นแบบ โดยในพื้นที่ตำบลปาดังเบซาร์เป็นพื้นที่ส่งเสริมเขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อเชื่อมโยงการค้าระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน ไทย-มาเลเซีย ซึ่งมีการพัฒนาในเรื่องเส้นทางคมนาคม และด้านอุตสาหกรรม โดยแผนของท้องถิ่นก็มีทิศทางเดียวกันในการพัฒนาระบบถนนหนทาง เพื่อให้การสัญจรไปมาสะดวก

ทั้งนี้หากไม่มีแผนหรือมาตรการรองรับในการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศที่เกิดขึ้นในพื้นที่อย่างเร่งด่วน จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางที่เป็นเด็กเล็ก ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียงและผู้พิการ เนื่องจากกลุ่มเปราะบางดังกล่าวอาจไม่ได้รับการช่วยเหลือหรือเยียวยาที่ดีพอ เช่น กรณีของเด็กในโรงเรียนเมื่อได้รับผลกระทบด้านสุขภาพอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาอันยาวนาน หากประมาณการว่าเด็กนักเรียนต้องเรียนหนังสือในโรงเรียนตั้งแต่อายุ 7 – 12 ปี มลพิษจากอากาศเสียที่สะสมในร่างกายเป็นเวลานาน จะส่งผลให้เด็กเกิดโรคภัยไข้เจ็บ และกลายเป็นผู้ใหญ่ที่มีสุขภาพที่ไม่ดี ต้องเสียเวลาเสียโอกาสในการดูแลรักษาสุขภาพ อีกทั้งจะเป็นการเพิ่มภาระให้กับหน่วยบริการด้านสุขภาพที่ต้องจัดงบประมาณเพิ่มขึ้นเพื่อดูแลสุขภาพในกลุ่มเด็กที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาหมอกควันทางอากาศ ในกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้พิการหรือผู้ป่วยติดเตียง ที่เป็นกลุ่มเปราะบางอยู่แล้วก็จะมีปัญหาซ้ำซ้อนจากระบบทางเดินหายใจ และส่งผลให้สุขภาพร่างกายทรุดโทรม

หรือป่วยเป็นโรคอื่นๆ ตามมา อีกทั้งอาจทำให้เสียชีวิตได้ก่อนวัยอันควร ทำให้สูญเสียบุคลากรวัยผู้ใหญ่ที่เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชุมชนไปอย่างน่าเสียดาย

ความเปราะบางทางเพศ

จากการศึกษาประเมินความเปราะบางของชุมชนต้นพะยอม 1 และชุมชนต้นพะยอม 2 พบว่าผู้หญิงมักมีความเสี่ยงอย่างยิ่งต่อ ผลกระทบจากภาวะโลกร้อน เนื่องจากต้องรับผิดชอบทำงานบ้านทั้งหมด จึงไม่ค่อยมีโอกาสเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ทรัพยากร และบริการต่างๆ

ในส่วนของบทบาทหญิง-ชาย และความหลากหลายทางเพศ งานพัฒนาที่ริเริ่มขึ้นนั้นจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกันระหว่างผู้ชายและผู้หญิง รวมทั้งระหว่างกลุ่มสังคมในภาคส่วนต่างๆ ในมุมมองของการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ การเสริมสร้างให้เกิดความเท่าเทียมกันในสังคมต้องมีการส่งเสริมการวิเคราะห์ขีดความสามารถและความเปราะบางที่เสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศที่ ต้องมีความเข้าใจดีว่า ความสามารถของผู้หญิง ผู้ชาย และของกลุ่มต่างๆ ในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศนั้นแตกต่างกัน และต้องมีแบบแผนการลดผลกระทบที่จะทำให้ง่ายได้ว่า คนที่มีความเปราะบางจะได้เข้าถึงทรัพยากร ได้มีสิทธิ์และได้มีโอกาสอย่างเท่าเทียมกัน

ซึ่งในกลุ่มผู้หญิงนั้นเป็นที่ตระหนักกันมากขึ้นเรื่อย ๆ ว่า อาจมีความเสี่ยงต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศมากกว่าผู้ชายด้วยเหตุผลหลายประการทั้งนี้เพราะโดยเฉลี่ยแล้วผู้หญิงจะยากจนกว่า และโดยปกติจะไม่มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการดำเนินการลดผลกระทบ ผู้หญิงแทบจะไม่มีสิทธิ์มีเสียงเท่าผู้ชายในการตัดสินใจใดๆ ในครัวเรือน ในชุมชน หรือในการเมืองระดับชาติ ในขณะที่เดียวกันจากประสบการณ์ที่ผ่านมา ได้แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงเป็นเสาหลักในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของครอบครัวและของชุมชนของพวกเขาให้ดีขึ้นได้อย่างถาวร เพราะฉะนั้น ผู้หญิงจะต้องมีบทบาทเป็นแกนกลางในการดำเนินงานริเริ่มด้านชุมชนปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ กลุ่มที่ตกอยู่ในสภาพที่คล้ายคลึงกันกับกลุ่มผู้หญิง คือ กลุ่มคนที่ถูกละเลยที่ไม่มีโอกาสเข้าถึงและควบคุมทรัพยากรยิ่งกว่ากลุ่มผู้หญิง คนกลุ่มนี้จึงมีความเปราะบางที่เสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ ต้นเหตุรากเหง้าของความเปราะบางเหล่านี้ จะต้องได้รับการแก้ไขทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินงานลดความเสี่ยงต่อภัยพิบัติฉบับพลัน อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ ส่งผลกระทบที่ยั่งยืน วิธีการ CVCA เป็นการวิเคราะห์จุดเปราะบางต่างๆ ที่แตกต่างกันภายในชุมชน และภายในครัวเรือน เพื่อระบุให้ได้ว่า ใครบ้างที่มีความเปราะบาง และทำไมจึงเปราะบาง

ในด้านการใช้แรงงานในชุมชนมีการใช้แรงงานจากผู้ชายเป็นส่วนใหญ่ เช่น อาชีพเกษตรกร เลี้ยงวัว การเผาหญ้าเพื่อไถ่และแมลงให้กับสัตว์ หรือการก่อกมลพิษจากการจราจร การก่อสร้าง การเผาขยะในครัวเรือน ซึ่งจะทำให้ผู้หญิงมีส่วนได้รับผลกระทบจากมลพิษทางอากาศจากพฤติกรรมดังกล่าวของผู้ชายได้เช่นกัน

บทที่ 5

ยุทธศาสตร์การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของเมืองปาดังเบซาร์
วิสัยทัศน์ “เมืองปลอดภัย ไร้มลพิษ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม”

แผนยุทธศาสตร์ 3 ปี (พ.ศ.2566-2569)

ยุทธศาสตร์	พันธกิจ	ภาคยุทธศาสตร์
1.ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการ	<p>1.พัฒนากลไกบริหารจัดการกลางระดับเมือง จัดทำแผนและผังภูมินิเวศและกติกามือเมืองปาดังเบซาร์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ศึกษาการใช้ประโยชน์ที่ดิน (ที่อยู่อาศัย/แหล่งน้ำ/พื้นที่สีเขียว/การพัฒนา/จุดเสี่ยงการจราจร/อุบัติเหตุ ทางน้ำ มลภาวะ คุณน้ำ ขยะ ฯลฯ) - แผนด้านสุขภาพ(กรณีข้ามพรมแดน)/สิ่งแวดล้อม/โครงสร้างพื้นฐาน/สังคม/เศรษฐกิจ - เมืองชายแดน <p>2.การพัฒนายกระดับหรือปรับปรุงผังเมือง/เทศบัญญัติการใช้ประโยชน์ที่ดินให้มีความสอดคล้องกับพื้นที่</p> <p>3.เพิ่มช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารได้อย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง</p> <p>4.การพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความรู้และเชี่ยวชาญมีการประสานงานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - อำเภอ - ด้านตุลาการ - ตม. - รพ.ปาดังเบซาร์ - ทม.ปาดังเบซาร์/ชุมชนต้น - พะยอม1,2 - ทต.ปาดังเบซาร์ - สถานีตำรวจ - การไฟฟ้า/ประปา - สถานประกอบการ(ขนส่ง/โรงงาน) - โรงเรียน/ศูนย์เด็กเล็ก - คณะวิศวะ มอ. - มูลนิธิชุมชนสงขลา
2.ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างพลังทางสังคม	<p>1.การถ่ายทอดความรู้ด้านการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ก๊าซคาร์บอน ให้แก่ ประชาชน เยาวชน และ หน่วยงานทุกภาคส่วน</p> <ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรม 3 R - หลักสูตรย่อยในโรงเรียน - โครงการกระตุ้นส่งเสริมอนุรักษ์ 	<ul style="list-style-type: none"> - โรงเรียนชุมชนบ้านปาดัง - โรงเรียนปาดังติณสุถานัน - โรงเรียนแก้วบุตรคูสกุล - ทม.ปาดังเบซาร์ - มูลนิธิชุมชนสงขลา

ยุทธศาสตร์	พันธกิจ	ภาคยุทธศาสตร์
	<p>สิ่งแวดล้อม</p> <p>2.สร้างเครือข่ายชุมชนลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเข้าสู่สังคมคาร์บอนต่ำ</p> <ul style="list-style-type: none"> - สร้างจิตสำนึกให้ชุมชนเกี่ยวกับการเผาขยะ การทิ้งขยะ - รณรงค์ลดการเผาป่าเพื่อการเกษตร - ส่งเสริมการทำเกษตรในครัวเรือน/สวนผักคนเมือง/ผักยกแคร่ 	
3.ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม	<p>1.พัฒนาโลกที่มีประสิทธิภาพเพื่อลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก</p> <ul style="list-style-type: none"> - น้ำมัน (ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม) <p>2.บังคับใช้กฎหมายควบคุมการระบายมลพิษ</p> <ul style="list-style-type: none"> - กฎจราจร (ค่าควัน, ค่าคาร์บอน) <p>3.เฝ้าระวังคุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤตและพื้นที่เสี่ยง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ค่า PM2.5 (ติดตั้งเครื่องตรวจ) <p>4.พัฒนาพื้นที่เป็นเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน</p> <ul style="list-style-type: none"> - เพิ่มพื้นที่สีเขียวต่อจำนวนประชากร /แนวกันชนปกป้องมลภาวะ - เพิ่มพื้นที่สาธารณะ 	<ul style="list-style-type: none"> - ทม.ปาดังเบซาร์ - คณะวิศวกรรมศาสตร์มอ. - SCCCRN - สถานีตำรวจ

โครงการนำร่องประกอบด้วยโครงการสำคัญดังนี้

1. โครงการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการกลางเมืองปาดังเบซาร์

วัตถุประสงค์ พัฒนากลไกบริหารจัดการกลางระดับเมือง จัดทำแผนและผังภูมินิเวศและกติกามืองปาดังเบซาร์ภายใต้การมีส่วนร่วมของหน่วยงานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

กิจกรรม

- 1) จัดตั้งและประชุมคณะกรรมการกลางเมืองปาดังเบซาร์
 - 2) จัดทำแผนและผังภูมินิเวศและกติกามืองปาดังเบซาร์
- ศึกษาการใช้ประโยชน์ที่ดิน(ที่อยู่อาศัย/แหล่งน้ำ/พื้นที่สีเขียว/การพัฒนา/จุดเสี่ยง การจราจร/อุบัติเหตุ ทางน้ำ มลภาวะ ควัน ขยะ ฯลฯ)

- จัดทำแผนแก้ปัญหา ด้านสุขภาพ(กรณีข้ามพรมแดน)/สิ่งแวดล้อม/โครงสร้างพื้นฐาน/สังคม/เศรษฐกิจ
- 3) การพัฒนาระดับหรือปรับปรุงผังเมือง/เทศบัญญัติการใช้ประโยชน์ที่ดินให้มีความสอดคล้องกับพื้นที่
- 4) เพิ่มช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารได้อย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง
- 5) การพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความรู้และเชี่ยวชาญมีการประสานงานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น รวมถึงประเทศมาเลเซียได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. โครงการหน้าบ้านนำมองชุมชนปาดังเบซาร์

วัตถุประสงค์ เพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพให้กับเมืองปาดังเบซาร์ ลดขยะและมลภาวะ สร้างเศรษฐกิจหมุนเวียน

กิจกรรม

- 1) รณรงค์ สร้างการรับรู้ความเข้าใจ
- 2) เพิ่มพื้นที่สีเขียว
- 3) สวนผักคนเมือง

3. โครงการตรวจวัดคุณภาพอากาศชุมชนหน้าด่านปาดังเบซาร์

วัตถุประสงค์ ฝ้าระวังคุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤตและพื้นที่เสี่ยง

กิจกรรม

- 1) ติดตั้งเครื่องตรวจค่า PM2.5
- 2) สื่อสารให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูล พร้อมวิธีการเตือนภัย(เขียว/เหลือง/แดง)
- 3) ร่วมกับชุมชนและโรงเรียน/ผู้ประกอบการ จัดทำแผนรับมือ